Štev. 34. V Ljubljani, 22. avgusta 1913. LIII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.
Pošlna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

„Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ v Ljubljani.

V soboto, dne 6. septembra 1913, zvečer ob 8. uri
v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani

JUBILEJSKI KONCERT

ob proslavi 25-letnice obstoja „Zaveze“.

Sodelujejo: Koncertna pevka gospa **Mira Costaperaria-Devova** (sopran), glasbeni učitelj in koncertni pianist gospod **Anton Trost** (klavir), gojenec c. kr. akademije za glasbo in uprizarjajočo umetnost gospod **Ivan Trost** (gosli) in učiteljski pevski zbor, sestavljen ob srebrnem jubileju „Zaveze“. Pevovodja učitelj gospod **Fran Marolt.**

Vzpored:

1. *E. Adamič:* **Dan slovanski.** Moški zbor.
2. *a) E. Adamič:* **Jezdec.**
   b) E. Adamič: **Uspavanka.**
   c) O. Dev: **Božji volek.**
   } Otroške pesmi. Poje gospa Mira Costaperaria-Devova.
3. *a) J. Žirovnik:* **Prišla bo pomlad zelena.**
   b) O. Dev: **Gozdič je že zelen.**
   c) M. Hubad: **Ljub'ca, povej, povej!**
   } Slovenske narodne pesmi. Mešan zbor.
4. *H. Wieniawski:* **Koncert v d-molu,** op. 22. (Allegro moderato. Romanca. A la Zingara.) Na goslih igra g. Ivan Trost.
5. *F. Juvanec:* **Izgubljeni cvet.** Mešan zbor.
6. *Mili Balakirew:* **Islamey.** Orientalska fantazija. Na klavirju igra gospod Anton Trost.
7. *a) O. Dev:* **Gorjanska.**
   b) J. Žirovnik: **Kaj pa ti pobič?**
   c) Fr. Marolt: **Travniki so že zeleni.**
   } Slovenske narodne pesmi. Moški zbor.
8. *a) J. Hatze:* **Erotika.**
   b) Iz. Bajić: **Gde si dušo, gde si rano.**
   c) P. Čajkovsky: **To bilo je v prvi pomladi.**
   } Poje gospa Mira Costaperaria-Devova.
9. *E. Adamič:* **Moravska narodna.** Mešan zbor.

Cene prostorom: Sedeži po **4, 3, 2** in **1 K,** stojišča po **60 h,** za dijake po **40 h.**

Vstopnice se dobivajo v predprodaji v trafiki gdč. Jerice Dolenčeve v Prešernovi ulici in na večer koncerta pri blagajnici. — Besedilo pesmim po 20 h izvod istotam.

Naznanilo pevkam in pevcem jubilejskega koncerta.

Glavna skupna pevska vaja za jubilejski koncert naše Zaveze se vrši na dan koncerta v soboto, dne 6. septembra t. l., v veliki dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani **točno ob 9. uri dopoldne.** Ker se vrše isti dan ob določenem času razne seje, pri katerih so nekateri izmed sodelujočih zaposleni, zato nujno opozarjamo, da se vsi priglašeni pevci in pevke drže točnosti.

Oni, ki reflektirajo v jubilejskih dneh na prosto stanovanje, ga dobe brezplačno, treba se je zanje samo pravočasno zglasiti pri stanovanjskem odseku, pripravljalnega odbora. (Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, gluhonemnica). Pri naznanilu naj se pove, **koliko in katere dni želi kdo stanovanja.**

Not ni več na razpolago, zatorej mora prinesti vsakdo note, ki jih je prejel, s seboj.

Pevke naj pridejo k koncertu po možnosti v belih oblekah, pevci pa v črnih oblekah s črnimi kravatami.

Naj pri glavni skušnji in pri koncertnem nastopu izmed priglašenih nikogar ne manjka, sicer ne bi bilo število posameznih glasov izenačeno.

Jubilejski koncert more in mora biti časten le ob polnoštevilni udeležbi in ob vsestranski pripravi sodelujočih!

Koncertni odsek.

Ljubljanskemu meščanstvu!

V dneh od 4. do 8. septembra t. l. praznuje Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev svojo petindvajsetletnico. Tedaj pride v Ljubljano vse napredno učiteljstvo, udeleže se pa našega jubileja tudi zastopniki vsega slovanskega učiteljstva. Vsem tem svojim milim tovarišem in tovarišicam ter dragim slovanskim gostom moramo preskrbeti prenočišča.

Uvažujoč naklonjenost ljubljanskega meščanstva do naprednega slovenskega in slovanskega učiteljstva, **ga s tem vljudno prosimo, naj nam blagovoli javiti, ali mu je mogoče, za one slavnostne dni prepustiti nam nekaj prenočišč.**

Prijave, ki jim blagovolite dostaviti, **ali dobimo prenočišča brezplačno ali proti primerni odškodnini ter za katere dneve, so nam na razpolago,** prosimo poslati (po dopisnicah) **do 1. septembra** t. l. na naslov: **Ludovik Dermelj,** učitelj v Ljubljani, gluhonemnica.

Vodstvo Zaveze.

Slovensko ljudstvo in strokovno šolstvo.

Na kongresu slovenskih strokovnih organizacij, ki se je vršil v Ljubljani, je dne 16. t. m. poročal tov. Ivan Dimnik, c. kr. učitelj v Trstu, o slovenskem ljudskem in strokovnem šolstvu.

Dimnikov izborni referat objavimo v celoti v 36. številki svojega lista, ki izide v večjem obsegu v proslavo petindvajsetletnice naše Zaveze. Za danes priobčujemo samo kratek ekscerpt.

Govornik je temeljito dokazal, kako zatirano je v naši kulturni Avstriji jugoslovansko, posebno slovensko šolstvo in kako se zlorablja višja oblast v pogubo in škodo slovenskega, odnosno slovanskega življa. Ker je zainteresiran v tem vprašanju, ki je eminentne važnosti za obstanek in razvoj naroda, pred vsem tudi srednji stan, obrtniški in delavski stan, je naloga kongresa narodnih strokovnih organizacij tudi ta, da se pobrigajo tudi za slovensko šolsko vprašanje. Po temeljiti razpravi, ki je bila velezanimiva, je podal govornik končno resolucijo, ki zahteva, v kratkem povedano sledeče: **Svobodo otroka,** to je šola omogočuj, da razvije otrok svobodno svoje zmožnosti in sile, ki spe v njem. Zahteva se pouk v materinskem jeziku in razne druge ugodnosti, ki jih opravičeno lahko zahtevajo slovenski starši za svoje otroke. Zahteva naj se **svoboda učitelja,** dana naj mu bo prilika višje izobrazbe in ugodnejše gmotno stanje, da ne bo vsaj glede tega odvisen. **Proste morajo biti tudi šolske organizacije** in prosti morajo biti starši, ki pošiljajo svoje otroke v šolo, vsakega kakršnegakoli nasilnega ali umetno narejenega pritiska. Za to se zahteva splošno in enako volilno pravico v zakonodaje in avtonomne zastope; demokracija in avtonomija šolstva. Pomnožiti se morajo slov. javne ljudske šole in odpraviti vse utrakvistične in posebno zasilne šole. Pomnožiti se morajo brezpogojno meščanske, strokovne obrtne in trgovske šole.

Govornik je bil navdušeno pozdravljen za svoja izvajanja.

Opozarjamo na številko svojega lista, ki izide v proslavo jubileja Zaveze! — Tovariši in tovarišice, ki pridejo v onih dneh v Ljubljano, jo dobe v Učiteljski tiskarni, izvod po 20 vinarjev.

† August Bebel.

August Ferdinand Bebel je dne 13. t. m. dopoldne v Passogu v Švici, kjer se je že nekaj časa zdravil, v 74. letu svoje starosti umrl. Bolehal je že precej časa za žolčnim kamenom, in pred par dnevi se je pojavilo tudi oslabljenje srca, na kar pa niso polagali velike važnosti, ker je Bebel že večkrat trpel na srčni slabosti. A bolnik sam je čutil, da mu je precej slabše in je zato pred par dnevi poklical iz Berlina svojega prijatelja Ullmanna. Danes dopoldne je zaradi oslabljenja nastopila smrt.

August Ferdinand Bebel, voditelj socialne demokracije na Nemškem, se je rodil dne 22. februarja 1840 v Kölnu. Izučil se je za strugarja in odprl kot mojster svojo delavnico v Lipskem na Saškem. Od leta 1861. se je z veliko vnemo pridružil gibanju nemškega delavstva, ki je od Lassallesovega nastopa sem zavzelo bistveno socialistični značaj. V tem smislu je tudi vodil Bebel lipsko delavsko izobraževalno društvo, ki mu je predsedoval od leta 1865. Tudi kot član odseka nemške delavske zveze je pridno deloval v tem duhu. L. 1867. je bil v saškem okraju Glauchau - Meerane izvoljen v severonemški državni zbor, leta 1871. pa v nemški rajhstag.

Bebel se je tako v rajhstagu kakor v časopisu izkazal za enega izmed najbolj nadarjenih voditeljev svoje stranke, ki je bila v stikih z londonsko mednarodno delavsko zvezo, ki jo je vodil Marx. Leta 1872. je bil zaradi pripravljanja veleizdaje proti nemški državi obsojen skupno z Liebknechtom na 2 leti trdnjavske ječe. Izgubil je tudi državnozborski mandat, a je bil pri novi volitvi l. 1873. zopet izvoljen. L. 1883. je bil izvoljen v hamburškem volil. okraju, ki ga je zastopal do smrti. Na podlagi socialističnega zakona je bil izgnan iz Lipskega, nakar se je z vso silo posvetil politiški agitaciji. Ko je bil socialistični zakon leta 1891. razveljavljen, se je Bebel preselil v Berlin in stopil v uredništvo glavnega socialističnega organa »Vorwärts«.

Bebel je spisal tudi celo vrsto agitacijskih socialističnih brošur in literarničnih del, kakor: »Unsere Ziele«, »Der deutsche Bauernkrieg« (1876), »Die parlamentarische Tätigkeit des Deutschen Reichstages und der Landtage« (1876), »Christentum und Socialismus«, »Die Frau in Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft« (1883), »Charles Fournier« (1888) »Die Sonntagsarbeit« (1888), »Zur Lage der Arbeiter in den Bäckereien« i. dr.

Z Avgustom Ferdinandom Beblom je izgubila nemška socialna demokracija enega svojih največjih mož, ki se je kot samouk pospel na visoko stopnjo in izgubila je v njem enega svojih najboljših govornikov in agitatorjev.

Neizčrpna in neupogljiva življenska sila ter energija volje tega izrednega moža bodi zgled, uteha in bodrilo vsem trpečim, preganjanim in zaničevanim!

Učiteljev stik s starši v vzgojnih vprašanjih.

Referat ob priliki IV. sestanka jugoslovanskih naprednih učiteljiščnih abiturientov in abiturientk v Ljubljani v dneh 18. in 19. julija 1913. — Referiral tov. Rojina.

Ako pregledamo kulturno zgodovino, nam ta pokaže, kako mogočno in neprestano se razvija človeštvo, vidimo tu velikanski napredek in razliko med kulturnim stanjem že med dvema stoletjema, kaj šele med tisočletji. Kakšna je bila kultura časih, imamo dovolj stvari, da jo poznamo, kakšna pa bo v bodočnosti, ne more povedati nobeden učenjak. Kdaj in kakšen bo konec, oziroma meja razvoju človeka? Kakor rečeno, človek se razvija in se bo razvijal po poti, ki mu je začrtana že od vekov. To evolucijo človeštva mora pa pospešiti vsak član človeške družbe. Človek sledi človeku, kjer neha eden prične drugi, a sposobnega za to ga naredi vzgoja.

Komaj pride dete na svet, že je odločeno, da nadomesti umrlega bojevnika in prehoditi mora vso pot vzgoje hitro, da more postati aktiven član naše družbe ter prevzeti nalogo življenja. Ni treba poudarjati, da bi otrok brez vodstva ostal na prvi stopnji omike. Vodijo ga najprej starši, potem družba, šola, cerkev in dr-